



**Република Србија
ЕТИЧКИ ОДБОР СРБИЈЕ**

Министарство здравља
Број: 500-01-1377/4/2025-16

Датум: 25.08.2025. године

Ул.Немањина бр.22-26

Београд

**Мишљење Етичког одбора Србије о питању професионалне етике лекара -
психијатара Клинике за психијатрију Универзитетског Клиничког Центра
Србије (УКЦС) у Београду**

Етички одбор Србије је на седници одржаној 25.08.2025. године разматрао захтев за мишљење о питању професионалне етике лекара - психијатара Клинике за психијатрију Универзитетског Клиничког Центра Србије (УКЦС) у обављању здравствене делатности, који је упућен Етичком одбору Србије 08.12.2023. године, а о коме је Одбор упознат 18.06.2025. године.

У мају 2022. године седам психијатара у својству лекара запослених на Клиници за психијатрију УКЦС у Београду, и то проф. др Александар Јовановић, проф. др Милан Латас, проф. др Маја Ивковић, проф. др Срђан Миловановић, проф. др Сања Тотић-Познановић, др Слободанка Пејовић Николић и др Бојана Савић, потписало допис који је снабдевен деловодним печатом и бројем Клинике за психијатрију УКЦС као и округлим печатом ове здравствене установе. У овом допису који је упућен на адресе бројних органа и институција Републике Србије наведени лекари су поставили дијагнозу тешког поремећаја душевног здравља особи коју нису прегледали, а која није затражила њихову професионалну помоћ или мишљење нити је била пацијент здравствене установе у којој су запослени потписници дописа.

У захтеву који је упућен Етичком одбору Србије је постављено питање да ли је етички да доктори медицине – психијатри потпишу документ у коме дају стручно мишљење о психичком стању појединца без споровођења било каквог психијатријског прегледа и психолошког тестирања појединца, а да при томе немају пристанак или овлашћења да професионално мишљење о душевном стању појединца јавно искажу бројним јавним установама.

Сходно члану 142. став 8. Закона о здравственој заштити, Етички одбор Србије је донео следеће:

МИШЉЕЊЕ

1. Никада није етички да психијатар понуди професионално мишљење о душевном стању тј. менталном здрављу појединца ако није спровео одговарајући преглед појединца.
2. Никада није етички да психијатар професионално мишљење о душевном стању тј. менталном здрављу појединца изнесе у јавност ако није добио одговарајућу сагласност или овлашћење од појединца.
3. Постављање формалне дијагнозе душевног поремећаја појединца без одговарајућег прегледа и јавно изношење професионалног мишљења о менталном здрављу појединца без одговарајуће сагласности или овлашћења представља грубо кршење основних начела медицинске етике и начела човечности којим се урушава углед и достојанство лекарске професије.
4. Лекари - психијатри који грубо повреду основна начела медицинске етике и психијатријског позива и прекрше начела човечности и поштовања људског достојанства не испуњавају етичке, професионалне и моралне стандарде за учествовање у спровођењу медицинских истраживања и клиничком испитивању лекова. Сходно наведеном, са етичког аспекта оправдано је изрећи им меру забране учествовања у спровођењу медицинских истраживања и клиничком испитивању лекова у периоду од наредних 5 (пет) година, рачунајући од дана доношења овог мишљења.

Образложење

Етички одбор Србије се у доношењу мишљења превасходно руководио основним начелима професионалне етике здравствених радника и здравствених сарадника Србије тј. одредбама Кодекса медицинске етике Лекарске коморе Србије.

Давање професионалног мишљења о душевном стању тј. менталном здрављу појединца и/или постављање формалне дијагнозе душевног поремећаја појединца без спровођења одговарајућег прегледа појединца је у супротности са основним етичким начелима у обављању професионалних дужности здравствених радника Србије. Етички одбор Србије сматра да овакво поступање лекара - психијатара представља повреду професионалне дужности и угледа члана Лекарске коморе Србије из члана 4. став 1. и члана 7. Кодекса медицинске етике Лекарске коморе Србије.

Приликом доношења мишљења Етички одбор Србије је разматрао принципе медицинске етике са напоменама посебно применљивим на психијатрију (такозвано „Голдвотерово правило“) и ценио мишљење Краљевског удружења психијатара Уједињеног Краљевства (RCPsych) и Одбора за етичка питања Европског удружења психијатара (EPA).

Голдвотерово правило, првобитно прихваћено од Америчког удружења психијатара (АРА) 1973. године, је једно од основних етичких начела у психијатрији: “Неетички је да психијатар понуди стручно мишљење уколико није извршио преглед и није добио одговарајуће овлашћење за такву изјаву.” Данас Голдвотерово правило представља један од водећих међународно прихваћених етичких принципа којим се регулише етичко

и одговорно обављање професионалних дужности психијатара и заштита приватности и достојанства појединаца.

На основу мишљења Краљевског удружења психијатара Уједињеног Краљевства (RCPsych) и Одбора за етичка питања Европског удружења психијатара (ЕРА) психијатри могу делити стручност о психијатријским питањима уопште, али је неетично да психијатар даје професионално мишљење о појединцу на основу јавно доступних информација без спровођења прегледа.

Одбор за етичка питања Европског удружења психијатара (ЕРА) сматра да постављање дијагнозе је заправо давање професионалног мишљења психијатра. Овај одбор такође сматра да дијагноза није потребна да би мишљење било професионално. Уместо тога, када психијатар да мишљење о афекту, понашању, говору или другој презентацији појединца које се заснива на вештинама, обуци, стручности и/или знању својственом пракси психијатрије, мишљење је професионално. Дакле, рећи да особа нема болест је такође професионално мишљење.

Одбор за етичка питања Европског удружења психијатара (ЕРА) је става да би психијатри требало да размотре етичке принципе поштовања аутономије, доброчинства, нечињења штете и правде. Према ставу Одбора за етичка питања Европског удружења психијатара (ЕРА) практиковање етичке психијатрије захтева свест, осетљивост и емпатију према пацијенту као појединцу, укључујући његове културне вредности и уверења.

Неспорно је да психијатар има обавезу да чува поверљивост информација које се тичу његових пацијената. Информације морају бити обрађене законито, у складу са Законом о заштити података о личности (у ЕУ „GDPR“). Јасно је да психијатар треба да поступа поверљиво са информацијама које су достављене систему здравствене заштите, само за лечење болести и побољшање менталног здравља, осим тамо где постоје регулаторни или законски изузеци. Ако се поверљиве информације икада открију, психијатар је дужан да обавести особу од интереса.

Етички одбор Србије је констатовао да је Етички одбор Лекарске коморе Србије изнео своје мишљење о неетичком поступању психијатара који су сачинили дописе у којима постоваљају дијагнозу тешког менталног обољења особи коју нису прегледали и која није пацијент здравствене установе у којој су запослени.

Етички одбор Србије је размотрио пресуду Суда части Регионалне лекарске коморе за југоисточну Србију бр. Ди 18-202/2022-3 од 15.05.2024. године којом је овај првостепени суд изрекао јавну опомену проф. др Александру Јовановићу, проф. др Милану Латасу, проф. др Маји Ивковић, проф. др Срђану Миловановићу, проф. др Сањи Тотић Познановић, др Слободанки Пејовић Николић и др Бојани Савић због повреде професионалне дужности и угледа члана Коморе из члана 195. став 1. тачка 2 и 4 Статута Лекарске коморе Србије у вези са чланом 7. и чланом 18. став 1. Кодекса медицинске етике Лекарске коморе Србије као и пресуду Врховног суда части Лекарске коморе Србије бр. Дж 147/2024 од 14.06.2024. године којом се проф. др Милану Латасу изриче дисциплинска мера – јавна опомена јер је учинио повреду професионалне дужности и угледа члана Коморе из члана 195. став 1. тачка 2. Статута Лекарске коморе Србије а у вези са чланом 4. став 1. Кодекса медицинске етике Лекарске коморе Србије и члана 195. став 1. тачка 4. Статута Лекарске коморе Србије.

Лекари - психијатри проф. др Александар Јовановић, проф. др Милан Латас, проф. др Маја Ивковић, проф. др Срђан Миловановић, проф. др Сања Тотић-Познановић, др Слободанка Пејовић Николић и др Бојана Савић су грубо повредили одредбе Кодекса медицинске етике Лекарске коморе Србије као и основна међународно прихваћена етичка начела психијатријске праксе и лекарског позива.

Етички одбор Србије је разматрао и подобност наведених лекара - психијатара за учествовање у спровођењу медицинских истраживања и клиничког испитивања лекова с обзиром да истраживачи који су показали образац неетичког понашања ван клиничких испитивања могу сматрати ризиком за безбедност и добробит учесника, валидност истраживања и поверење јавности у науку, медицинску струку и систем здравствене заштите.

Узимајући у разматрање етичке прекршаје лекара - психијатара, природу и тежину прекршаја и одлуке надлежних судова части Лекарске коморе Србије, Етички одбор Србије је става да горе наведени лекари - психијатри не испуњавају неопходне етичке, професионалне и моралне стандарде за учествовање у спровођењу медицинских истраживања и клиничком испитивању лекова. Сходно томе, Етички одбор Србије сматра да наведеним лекарима треба изрећи меру забране учествовања у спровођењу медицинских истраживања и клиничком испитивању лекова у периоду од наредних 5 (пет) година, рачунајући од дана доношења овог мишљења.

На основу члана 15. став 1. Пословника о раду Етичког одбора Србије овде изнето мишљење Етичког одбора Србије се објављује на Интернет страници Министарства здравља.

ЕТИЧКИ ОДБОР СРБИЈЕ